

KOMMUNEBESKRIVELSE 2010
ÅRHUS KOMMUNE

BESKÆFTIGELSESREGION MIDTJYLLAND

Maj 2010

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og sammenfatning	1
2. Faldende beskæftigelse og stigende ledighed.....	2
3. Arbejdsstyrkeudfordringen og uddannelsesbalancen	5
4. Ministerens 4 mål: Udvidelse og opkvalificering af arbejdsstyrken.....	8
5. Ministerens mål 1: Begrænsning af arbejdskraftreserven	9
6. Ministerens mål 2: Begrænsning af personer, som modtager permanent offentlig forsørgelse	13
7. Ministerens mål 3: Indsatsen for unge	16
8. Ministerens mål 4: Integration af indvandrere og efterkommere	20

Forord

Arbejdsmarkedet i 2011 og fremover vil være anderledes end det arbejdsmarked, vi gik ind i krisen med i 2008. Og mange af de job, der forsvandt i lavkonjunkturen, kommer ikke igen, men vil blive erstattet af job med langt større krav til arbejdskraftens kvalifikationer. Hvad betyder det for Århus? Hvad betyder det for jobcentrets indsats og strategi i 2011?

Det er nogle af de spørgsmål, som Beskæftigelsesregionen i Midtjylland prøver at besvare i dette års kommunebeskrivelse. Udover at tage fat på de beskæftigelsespolitiske udfordringer i Århus, sætter vi i år også spot på jobcentrets indsats, den økonomiske betydning og endelig – og som noget nyt – kommer vi med bud for niveauet for de 4 ministermål i Århus.

Efter et par år, hvor arbejdsmarkedet har været præget af lavkonjunktur med stigende ledighed og faldende beskæftigelse, forventes udviklingen at vende i midten af 2011. Det vil sætte fornyet pres på efterspørgslen efter kvalificeret arbejdskraft. Et pres der forstærkes af, at antallet af borgere i den erhvervsaktive alder ikke vokser tilstrækkeligt, at et stort antal borgere i den erhvervsaktive alder står uden for arbejdsstyrken, og at de ældre, der forlader arbejdsmarkedet, ikke erstattes af tilstrækkeligt mange unge med tilsvarende kvalifikationer og kompetencer.

Beskæftigelsesindsatsen i Århus Kommune kan derfor med fordel planlægges, så den mellemliggende periode udnyttes til en massiv beskæftigelsesindsats med fokus på at gøre den passive arbejdskraft aktiv - til gavn for den enkelte borger, den enkelte kommune, virksomhederne og for vækstbetingelserne i regionen.

Beskæftigelsesområdet er et centralt kommunalt politikområde – båret af et tæt samspil mellem de forskellige politikområder og aktørerne på arbejdsmarkedet. Beskæftigelsesregionen håber, at denne kommunebeskrivelse kan bidrage med et væsentligt input til beskæftigelsesplan 2011 og de politiske drøftelser i forbindelse hermed.

Som noget nyt skal jobcentre opsætte måltal for ministerens mål. Og også som nyt skal vi i år have en dialog med jer om beskæftigelsesplanen – herunder jeres niveau for ministermålene. Beskæftigelsesrådet/regionen har sat ambitiøse mål for indsatsen i 2011 og de 4 mål. Det har vi på baggrund af den demografiske udvikling, den forventede vending i konjunkturerne i løbet af 2011 - koblet med en fortsat stærk indsats i jobcentre.

Jeg ser frem til en god og konstruktiv dialog.

Med venlig hilsen

Palle Christiansen
Direktør
Beskæftigelsesregion Midtjylland

1. Indledning og sammenfatning

I det kommende år forventes en fortsat stigning i ledigheden i Midtjylland. Dog forventes ledighedsstigningen at aftage i 2. halvår 2010, og i løbet af 2011 forventes ledighedskurven at vende, så der er lidt færre ledige i slutningen af 2011 end i begyndelsen. 2011 ventes dermed at blive et omstillingsår for beskæftigelsesindsatsen.

Udviklingen på arbejdsmarkedet vil kendetegnes ved både konjunkturrelle og strukturelle ændringer med store forskelle i udviklingen inden for brancher, faggrupper og geografiske områder. Uafhængigt af udviklingen på arbejdsmarkedet vil der dog fortsat være mange jobåbninger og en høj jobomsætning på arbejdsmarkedet.

Hvis de regionale prognoser slår fuldt igennem i Århus forventes beskæftigelsen at falde med ca. 2.000 personer i Århus fra 2008 til 2012 (1,3 pct.), og ledigheden vil stige til et niveau på 6.530 personer ultimo 2011, svarende til 4,1 pct.

Den strukturelle udvikling på arbejdsmarkedet i regionen og i Århus betyder, at et stort antal ældre borgere vil forlade arbejdsmarkedet i de kommende år. Det vil sætte et fornyet pres på efterspørgslen efter kvalificeret arbejdskraft, ikke mindst fordi mange af de ældre er beskæftiget inden for brancher med mange højtuddannede og faglærte. Samtidig betyder den strukturelle udvikling, at mange af de job, der forsvandt i lavkonjunkturen ikke kommer igen, men vil erstattes af job med langt større krav til arbejdskraftens kvalifikationer.

Hovedudfordringen for beskæftigelsespolitikken – både på kortere og længere sigt – er derfor at udvide, opkvalificere og omskole arbejdsstyrken målrettet, så arbejdsmarkedet får den arbejdskraft, de efterspørger:

- Flere unge skal tage en uddannelse, så der sikres en øget tilgang af velkvalificeret arbejdskraft
- Det skal sikres, at langtidsledigheden ikke ”sætter sig fast”
- Flest mulige borgere skal væk fra offentlig forsørgelse
- Arbejdsstyrken skal øges og sikres de rette kvalifikationer

For at imødegå ovenstående hovedudfordringer har beskæftigelsesministeren udmeldt følgende 4 mål for beskæftigelsesindsatsen i 2011:

Ministerens mål 1: Jobcentrene skal sikre, at antallet af ledige med mere end tre måneders sammenhængende offentlig forsørgelse (arbejdskraftreserven) begrænses mest muligt.

Ministerens mål 2: Jobcentrene skal sikre, at antallet af personer på permanente forsørgelsesordninger (ledighedsydelse, fleksjob og førtidspension) begrænses mest muligt.

Ministerens mål 3: Jobcentrene skal sikre, at antallet af unge under 30 år på offentlig forsørgelse begrænses mest muligt

Ministerens mål 4: Jobcentrene skal sikre, at antallet af ikke-vestlige indvandre- og efterkommere på offentlig forsørgelse begrænses mest muligt.

I nedenstående faktaark er vist centrale nøgletal for demografi, arbejdsmarkedsudvikling og beskæftigelsesindsatsens målgrupper i Århus og i Region Midtjylland.

FAKTAARK FOR ÅRHUS OG MIDTJYLLAND

BEFOLKNING OG ARBEJDSSTYRKE	ÅRHUS		MIDTJYLLAND	
	Faktiske tal	Udvikling det seneste år	Faktiske tal	Udvikling det seneste år
Befolkningen 2010	306.650	1,3%	1.253.998	0,5%
Arbejdsstyrken 2008 (16-66 år)	159.928	1,3%	646.810	1,1%
Arbejdsstyrkeprognose 2018 (udvik. 2008-2018)	166.500	4,1%	654.452	1,2%
Arbejdspladser i alt 2008	182.452	1,4%	656.820	2,0%
Beskæftigede i alt i 2008	159.904	2,3%	660.612	1,9%
Indpendling (+) / Udpending (-)	22.548	-	-3.792	-
Prognose for beskæftigede 2012 (udvik.2008-2012)	157.898	-1,3%	638.298	-3,4%
Ledige 4.kvt. 2009	5.498	81,0%	24.538	136,0%
Ledige i procent af arbejdsstyrken	3,5%	+1,6 %-point	3,8%	+2,2 %-point
Ledighedsprognose 4. kv. 2011 (Udvik. 4.kvt 09 - 4.kvt.11)	6.533	18,8%	29.158	18,8%
OFFENTLIGT FORSØRGEDE				
Offentligt forsørgede i alt december 2009	39.907	13,4%	153.625	16,9%
Offentligt forsørgede i pct. af befolkningen (16-64 år)	18,9%	+1,9 %-point	18,9%	+2,5 %-point
MINISTERMÅL 1				
Personer i arbejdskraftreserven november 2009	5.581	96,0%	22.590	165,8%
Dagpenge	4.417	125,4%	18.971	206,7%
Kontanthjælp	1.164	31,1%	3.619	56,5%
Regionalt mål december 2011	5.435	-	22.000	-
MINISTERMÅL 2				
Fuldtidspersoner på permanente ydelser december 2009	20.151	4,6%	74.939	2,8%
Ledighedsydelse	991	36,1%	4.096	29,1%
Fleksjob	4.479	5,4%	15.513	2,9%
Førtidspension	14.681	2,7%	55.330	1,2%
Regionalt mål december 2011	19.069	-	71.000	-
MINISTERMÅL 3				
Offentligt forsørgede ml. 16-29 år december 2009	6.584	26,6%	22.826	31,5%
Dagpenge	1.669	85,7%	5.800	122,6%
Kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse	2.824	25,7%	9.260	27,7%
Sygedagpenge	737	-3,8%	2.861	-2,2%
Førtidspension	646	5,2%	2.728	7,5%
Øvrige ydelser	708	4,7%	2.177	6,8%
Regionalt mål december 2011	6.433	-	22.000	-
MINISTERMÅL 4				
Offentligt forsørgede med ikke vestlig-baggrund dec 2009	8.281	9,5%	16.281	12,6%
Dagpenge	817	54,7%	2.267	81,8%
Kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse	2.778	-1,0%	5.169	3,1%
Øvrige ydelser	4.681	10,6%	8.845	7,9%
Regionalt mål december 2011	8.281	-	16.281	-

Kilde: Danmarks Statistik, jobindsats.dk, DREAM og egne beregninger.

Anm: Opgørelsen af arbejdskraftreserven i november 2009 er grundet efterregistreringer i DREAM en smule højere end det angivne niveau i RBR's Kontrakt 2011-2013

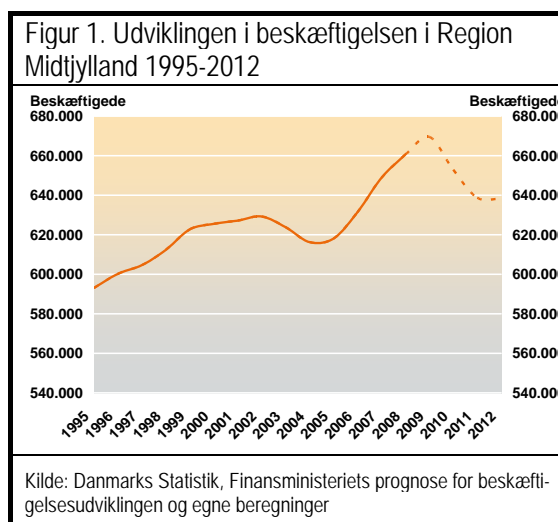
2. Faldende beskæftigelse og stigende ledighed

Beskæftigelsen i Midtjylland er faldet kraftigt siden efteråret 2008, hvor konjunkturomslaget satte ind. I løbet af 2009 vurderes beskæftigelsen således at være faldet med ca. 16.650 personer i Midtjylland, et fald på 2,5 pct. Faldet i beskæftigelsen er dog sket fra et historisk højt niveau.

Lavkonjunktoren har indtil nu især ramt industrien og byggeriet, men også transportområdet, landbruget og engroshandelen har oplevet større fald i beskæftigelsen.

Beskæftigelsen i Midtjylland forventes at fortsætte sit fald i det kommende år. Fremadrettet forventes således et fald på ca. 14.550 beskæftigede fra primo 2010 til primo 2012, svarende til et fald på 2,2 pct., jf. figur 1.

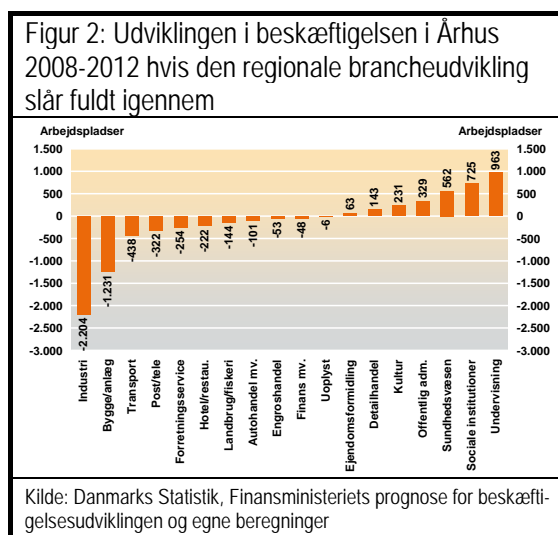
Et fald i denne størrelsesorden vil bringe beskæftigelsen tilbage til niveauet, som var gældende i regionen i midten af 2006, jf. figur 1. Konjunkturedgangen forventes imidlertid at aftage i styrke i løbet af 2011, så beskæftigelsen igen forventes at vokse.

Branchesammensætningen har stor betydning for, hvor hårdt den enkelte kommune rammes af krisen. Ca. 15 pct. af de beskæftigede i Århus var ansat i forretningssektoren i 2008, hvilket var en større andel end i Region Midtjylland som helhed. Bygge og anlæg omfattede ca. 4 pct. af de beskæftigede i Århus, mens industrien omfattede 10 pct., hvilket er mindre end i hele regionen.

Da Århus har relativt få beskæftigede inden for brancher, der er hårdt ramt af den økonomiske krise, har kommunen udsigt til at blive mindre hårdt ramt af de negative konjunkturer end regionen som helhed.

Hvis udviklingen i Århus følger prognosen for udviklingen i Midtjylland, vil industrien miste ca. 2.200 arbejdspladser i de kommende år, mens byggeriet vil miste ca. 1.230 arbejdspladser, jf. figur 2. Modsat vil antallet af offentlige arbejdspladser samlet set stige med ca. 2.560.

Samlet set vil beskæftigelsen i Århus falde med ca. 2.000 frem til 2012, hvis den forventede udvikling i regionen slår igennem lokalt, og når der tages højde for branchesammensætningen i Århus. Det svarer til et fald på 1,3 pct. mod et forventet fald på 3,4 pct. i hele regionen.

Det aktuelle fald i beskæftigelsen er primært konjunkturbestemt, idet finanskrisen har medført faldende efterspørgsel på både hjemmemarkedet og eksportmarkederne.

Samtidig påvirkes erhvervs- og beskæftigelsesudviklingen i kommunen i stigende grad af en række strukturelle udviklingstræk, som indebærer, at der nedlægges en lang række arbejdspladser inden for især industri og landbrug. Samtidig etableres nye job i andre sektorer med betydeligt større krav til arbejdskraftens kvalifikationer.

Der er meget som tyder på, at den aktuelle konjunkturedgang har fremskyndet den strukturelle udvikling, idet f.eks. industrien inden for meget kort tid har nedlagt en række arbejdspladser i Danmark, som formentlig ikke kommer igen, selvom konjunkturerne vender. I stedet vil de nye arbejdspladser blive placeret i lavtlønslande.

Den strukturelle udvikling er derfor en stor udfordring for den lokale beskæftigelsesindsats. I de kommende år vil mange borgere i Århus og på det østjyske arbejdsmarked således skulle skifte jobområde og opkvalificere/omskole sig fra brancher i nedgang til de brancher, hvor de nye job kommer – og hvor kravene til kvalifikationer og uddannelse typisk er højere.

Boks 1: Strukturelle udviklingstræk i udvalgte brancher over de næste 10 år

- **Industri:** På kort sigt faldende beskæftigelse pga. lav efterspørgsel på de største eksportmarkeder og det indenlandske marked. På både kort og langt sigt kan der forventes en fortsat udflytning af arbejdspladser til lavtlønsområder. Den fortsatte automatisering betyder endvidere, at industrien bliver mindre arbejdskraftintensiv. Dermed er der udsigt til faldende beskæftigelse på længere sigt.
- **Bygge/anlæg:** På kort sigt vil antallet af arbejdspladser falde som følge af krisen på boligmarkedet. På længere sigt forventes en stabil beskæftigelse, der sandsynligvis er præget af importeret arbejdskraft. De offentlige anlægsinvesteringer kan have stor betydning for beskæftigelsen lokalt.
- **Offentlig sektor:** Stigende beskæftigelse. I de kommende år vil en stor andel af de offentligt ansatte trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet på grund af alder, hvilket forventes at medføre mange jobåbninger. Endvidere forventes en stigende efterspørgsel efter serviceydelser, omsorg, pleje mv., som følge af den demografiske udvikling.
- **Privat service:** Den private servicesektor vil vokse de kommende år. Flere opgaver fra industrien vil blive outsourcet til private servicevirksomheder, og sektoren kan forventes at stige som følge af en øget grad af offentligt-privat samarbejde om opgaveløsningen. Der vil være stor forskel mellem de enkelte undersektorer inden for privat service, men samlet set forventes en positiv udvikling.
- **Handel og transport:** Det er udsigt til stigende beskæftigelse på længere sigt. Den fortsatte internationalisering betyder stadig øget handel, herunder e-handel, der gradvist vil tiltage i omfang. Handelen betyder endvidere øget godstrafik og håndtering af passagerer.

Ledigheden rammer især unge og ufaglærte

Den negative konjunkturudvikling har betydet, at ledigheden begyndte at stige i efteråret 2008 – både i Århus og i hele landet, jf. figur 3.

I starten af 2010 var ledigheden på 6.353 personer i Århus, svarende til en stigning på 58 pct. det seneste år. Stigningen det seneste år har været mindre end i regionen som helhed. Især de unge og ikke-faglærte er blevet hårdt ramt af ledighed. Dette kan skyldes, at de oftere har løsere ansættelsesformer, er nyuddannede og/eller arbejder i brancher med høj jobomsætning. Endvidere har lavkonjunktoren hidtil ramt brancher, hvor en stor andel af de beskæftigede er mænd.

Denne udvikling forventes regionalt at fortsætte i 2010 og 2011. Hovedparten af stigningen forventes i 1. halvår 2010, hvorefter ledigheden forventes at stabilisere sig frem mod 2011. Den stigende ledighed forventes særligt at omfatte a-kasserne 3F, Metal og Byggefagene.

Hvis beskæftigelsesregionens ledighedsprognose overføres til Århus, vil ledigheden ultimo 2011 være på 6.530 personer svarende til 4,1 pct.

Den stigende ledighed har medført en stigning i antallet af langtidsledige i Århus, jf. figur 4. Det gælder især antallet af langtidsledige dagpengemodtagere, der er steget med 463 personer svarende til 51 pct. fra 4. kvartal 2008 til 4. kvartal 2009. Samlet set var der i 4. kvartal 2009 ca. 1.940 langtidsledige i Århus.

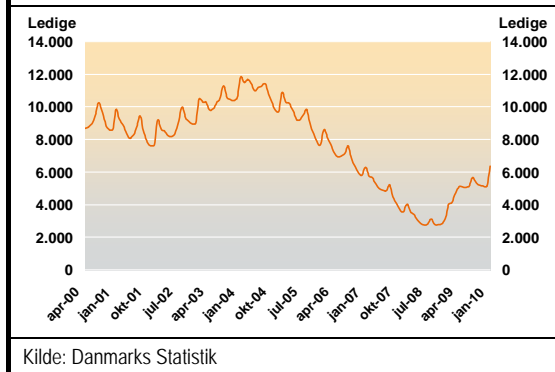
Erfaringer fra tidligere lavkonjunkturer viser, at hvis flere borgere bliver langtidsledige, øges risikoen for, at de helt mister kontakten til arbejdsmarkedet.

Det er derfor vigtigt, at jobcentret har fokus på at imødegå langtidsledighed, så det undgås, at borgere marginaliseres som følge af ledighed, og så flest mulige borgere er klar til at møde virksomhedernes efterspørgsel, når konjunkturerne vender.

3. Arbejdsstyrkeudfordringen og uddannelsesbalancen

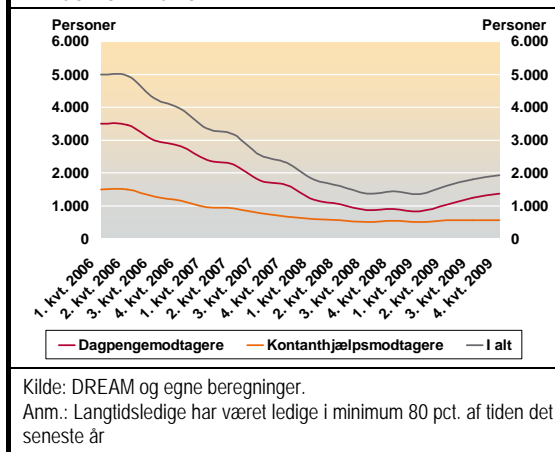
Beskæftigelsesindsatsen i Midtjylland står over for den store udfordring, at der fremover bliver markant flere ældre i befolkningen. I de kommende år vil et stigende antal personer forlade arbejdsmarkedet på grund af alder, og der kommer ikke en tilsvarende tilgang af yngre aldersgrupper til at erstatte den arbejdskraft, der overgår til efterløn og pension.

Figur 3. Udviklingen i ledigheden i Århus

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 4: Udviklingen i antallet af langtidsledige i Århus kommune

Kilde: DREAM og egne beregninger.

Anm.: Langtidsledige har været ledige i minimum 80 pct. af tiden det seneste år

Den demografiske udvikling øger presset på arbejdsstyrken og dermed grundlaget for at sikre en positiv udvikling i erhverv og beskæftigelse i de kommende år i det midtjyske område. I Midtjylland som helhed forventes arbejdsstyrken således at være stort set uændret de kommende ti år. Derefter forventes arbejdsstyrken at falde.

I lighed med flere østjyske kommuner forventes arbejdsstyrken imidlertid at stige i Århus i de kommende år som følge af forventninger til en positiv befolkningsudvikling. En fremskrivning viser, at hvis antallet af borgere i Århus udvikler sig, som forventet, og hvis de forskellige aldersgruppers erhvervsdeltagelse fortsætter på det hidtidige niveau, så vil arbejdsstyrken stige med ca. 820 personer i løbet af de kommende 20 år, jf. figur 5.

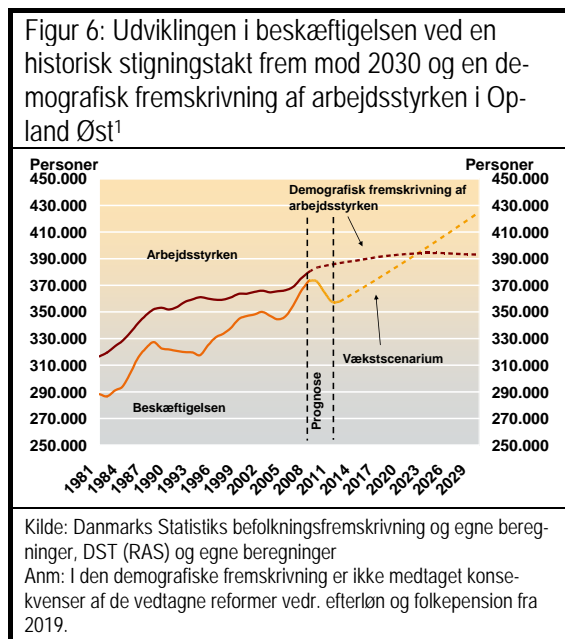
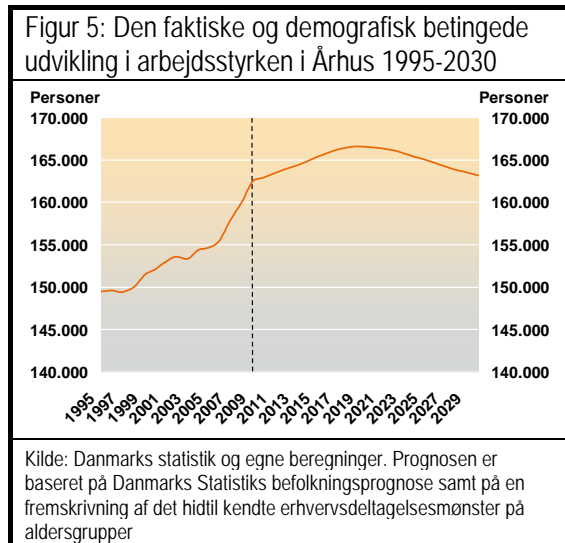
Selvom Århus kan se frem til en stigning i arbejdsstyrken, er der risiko for, at der på sigt vil opstå udbredt mangel på arbejdskraft. Det skyldes, at omkringliggende kommuner og regionen som helhed samtidig forventes at opleve en uændret/faldende arbejdsstyrke.

Den viste fremskrivning er endvidere følsom over for, om borgerne i Århus også fremadrettet deltager på arbejdsmarkedet i lige så høj grad som i dag. Hvis erhvervsdeltagelsen falder, vil det få negativ indflydelse på arbejdsstyrkeudviklingen.

Arbejdsstyrken vil således formindskes, hvis flere ældre i Århus trækker sig tilbage på efterløn, som følge af ledighed, eller hvis flere borgere marginaliseres som følge af langtidsledighed eller længevarende sygdom.

Samlet set har udviklingen i arbejdsstyrken således stor betydning for mulighederne for vækst i Århus og de omkringliggende kommuner.

Figur 6 viser, at hvis beskæftigelsesudviklingen i Opland Øst på længere sigt skal vokse ligeså positivt som i perioden siden 1981, er det nødvendigt at øge arbejdsstyrken med ca. 2.600 personer pr. år.

¹ Opland Øst omfatter kommunerne Favrskov, Hedensted, Horsens, Norddjurs, Odder, Samsø, Skanderborg, Syddjurs, Randers og Århus.

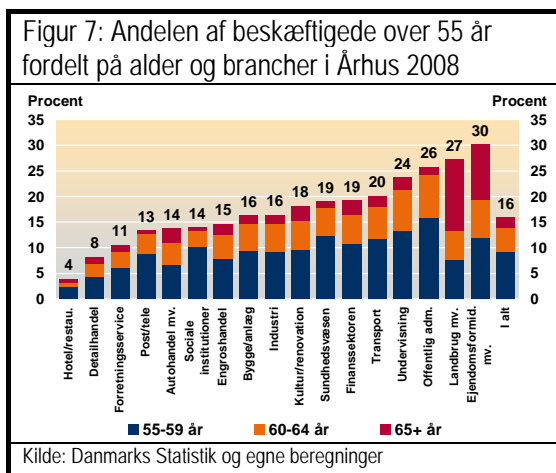
Med andre ord er det nødvendigt at iværksætte initiativer, der kan understøtte, at arbejdsstyrken udvides og opkvalificeres, hvis konjunkturedgangen og den faldende beskæftigelse skal efterfølges af fornyet vækst på længere sigt.

I modsat fald kan vækstmulighederne forhindres af mangel på arbejdskraft.

Udsigt til massiv tilbagetrækning fra flere brancher

I de kommende år vil både offentlige og private virksomheder i Århus-området skulle imødegå en betydelig afgang af medarbejdere, som trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, jf. figur 7.

Aktuelt er 16 pct. af de beskæftigede i Århus over 55 år. Ca. en fjerdedel af alle ansatte inden for undervisning og offentlig administration i Århus er i dag over 55 år, og seniorerne over 55 år udgør lidt under en femtedel af alle ansatte inden for sundhed. Blandt de private virksomheder er der blandt andet risiko for stor tilbagetrækning inden for landbrug, transport og finansiering.

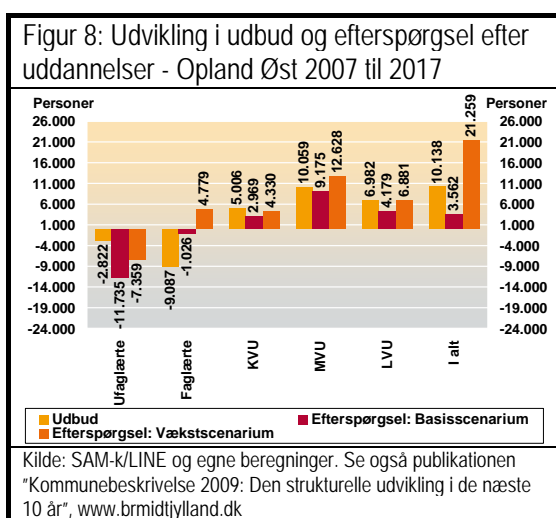

Generelt fylder andelen af personer over 55 år meget i brancher, som typisk også beskæftiger mange med videregående uddannelser, herunder bl.a. undervisning, offentlig administration, finanssektoren, sundhedsvæsen mv.

Stigende kvalifikationskrav til arbejdsstyrken

I de kommende år vil efterspørgslen efter faglærte og højtuddannede personer vokse. De fremtidige krav til uddannelse og kvalifikationer afhænger af, hvordan beskæftigelsen konkret udvikler sig i de kommende år.

Dette kan illustreres i to scenarier for udviklingen i Opland Øst frem mod 2017, jf. Figur 8. Et "vækst-scenarium" med en meget positiv forventning til beskæftigelsen og et "basisscenarium", hvor forventningerne er mere afdæmpede. I begge scenarier forventes efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft at stige, mens efterspørgslen efter ufaglært arbejdskraft falder.

Scenarierne viser en risiko for, at udbuddet af uddannet arbejdskraft – selv med beskedne forventninger til beskæftigelsen – ikke er tilstrækkelig til at dække efterspørgslen. Dette skal også ses i lyset af, at der inden for de enkelte uddannelseskategorier både kan være situationer med arbejdskraftmangel (f.eks. mangel på ingeniører) og høj ledighed (f.eks. blandt humanistisk uddannede AC'ere).

Samtidig viser scenarierne risiko for et stort overudbud af ufaglært arbejdskraft.

Samlet illustrerer scenarierne, at der i de kommende år vil være et stigende pres på uddannelsesbalancen på arbejdsmarkedet i Midtjylland – med risiko for mangel på uddannet arbejdskraft og med risiko for en overledighed blandt ufaglærte grupper.

Der er derfor behov for, at beskæftigelsesindsatsen har fokus på at sikre et højere uddannelsesniveau og målrettet opkvalificering og omskoling af arbejdsstyrken, herunder at alle unge opnår en kompetencegivende uddannelse. I modsat fald er der risiko for, at vækstmulighederne bremses pga. mangel på kvalificeret arbejdskraft.

4. Ministerens 4 mål: Udvidelse og opkvalificering af arbejdsstyrken

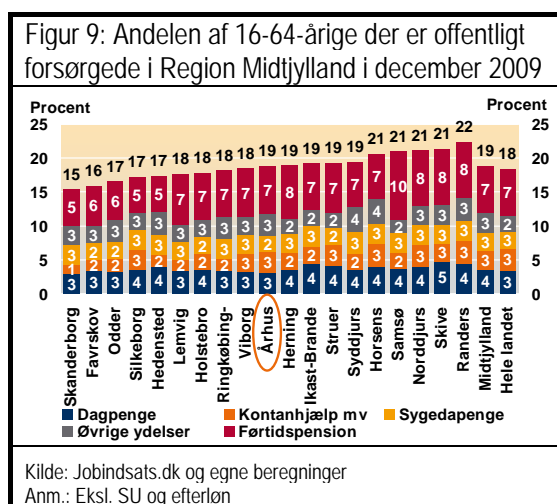
Hovedopgaven for de kommende års beskæftigelsesindsats – både på kortere og længere sigt – er at udvide, opkvalificere og omskole arbejdsstyrken, så arbejdsmarkedet får den arbejdskraft, der efterspørges.

For at understøtte den forventede vending af konjunktoren i 2011 og sikre balance på arbejdsmarkedet på længere sigt, er det derfor centralt, at den lokale beskæftigelsesindsats har fokus på at imødekomme virksomhedernes behov for arbejdskraft, få uddannet de unge, hindre langtidsledighed, udvide arbejdsstyrken og begrænse antallet af personer på offentligt forsørgelse.

Det største potentiale for at imødegå disse udfordringer er at øge erhvervsdeltagelsen, kompetencer og omstillingsparathed blandt de grupper, der er omfattet af jobcentrets indsats.

I Århus modtager 19 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder offentlig forsørgelse, jf. figur 9. Den største andel af de offentligt forsørgede i Århus er modtagere af førtidspension. Således står 14.682 personer helt uden for arbejdsstyrken.

Potentialet for at øge og kvalificere arbejdsudbuddet skal blandt andet findes blandt de 6.281 dagpengemodtagere, de 6.381 kontanthjælpsmodtagere og de 4.727 sygedagpengemodtagere.

Samlet set svarer andelen af befolkningen i Århus, som modtager offentlig forsørgelse, til gennemsnittet i de fleste kommuner i regionen samt i hele landet.

I 2011 vil omdrejningspunktet for den beskæftigelsespolitiske indsats være de 4 politiske mål, beskæftigelsesministeren har udmeldt.

Alle 4 mål har til hensigt at forebygge langtidsledighed, at nedbringe antallet af personer på offentlig forsørgelse og at sikre et velkvalificeret og tilstrækkeligt stort udbud af arbejdskraft.

Boks 2: Beskæftigelsesministerens mål for 2011

Ministerens mål 1: Jobcentrene skal sikre, at antallet af ledige med mere end tre måneders sammenhængende offentlig forsørgelse (arbejdskraftreserven) begrænses mest muligt.

Ministerens mål 2: Jobcentrene skal sikre, at antallet af personer på permanente forsørgelsesordninger (ledighedsydelse, fleksjob og førtidspension) begrænses mest muligt.

Ministerens mål 3: Jobcentrene skal sikre, at antallet af unge under 30 år på offentlig forsørgelse begrænses mest muligt.

Ministerens mål 4: Jobcentrene skal sikre, at antallet af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse begrænses mest muligt.

5. Ministerens mål 1: Begrænsning af arbejdskraftreserven

Beskæftigelsesministerens mål 1 sætter fokus på at begrænse arbejdskraftreserven mest muligt for at sikre, at virksomhederne får den arbejdskraft, de har behov for, og for at undgå en yderligere stigning i langtidsledigheden.

Beskæftigelsesregionen har fastsat et mål om at begrænse antallet af personer i arbejdskraftreserven til 22.000 personer på regionalt niveau i december 2011. I november 2009 var der tilsvarende 22.014 i målgruppen.

Målsætningen er dermed, at antallet af personer i arbejdskraftreserven i region Midtjylland ved udgangen af 2011 er på samme niveau, som ultimo 2009.

Målsætningen om et uændret niveau for arbejdskraftreserven er ambitiøs set i lyset af, at der fortsat forventes stigende ledighed – særligt i 1. halvår 2010. Det er imidlertid regionens vurdering, at udsigten til langsomt forbedrede konjunkturbetingelser i løbet af 2010/2011 samt effekterne af indsatsen fra de 18 jobcentre i regionen, a-kasser og andre aktører mv., bør gøre det muligt at realisere målet. Dette gælder ikke mindst effekterne af den øgede indsats for unge, som udgør en relativt stor andel af reserven.

Styrket indsats for at virksomhederne får den arbejdskraft, de har behov for

Mål: Jobcentrene skal sikre, at antallet af ledige med mere end tre måneders sammenhængende offentlig forsørgelse (arbejdskraftreserven) begrænses mest muligt

Status i november 2009 **22.014**

Mål i december 2011 22.000

Boks 3: Hvem er omfattet af arbejdskraftreserven i Århus

- Arbejdskraftreserven er steget med 96 pct. i Århus fra november 2008 til november 2009, heraf dagpengemodtagerne med 125 pct. og kontanthjælpsmodtagerne med 31 pct.
- I november 2009 var ca. 5.581 personer i arbejdskraftreserven, hvoraf de fleste (79 pct.) var dagpengemodtagere. Ca. halvdelen er i aldersgruppen 30-49 år, mens 30 pct. er under 30 år. 56 pct. er mænd.
- 31 pct. af arbejdskraftreserven har været ledige mere end et år.
- I november 2009 udgjorde dagpengemodtagere i arbejdskraftreserven 65 pct. af det samlede antal dagpengemodtagere, mens kontanthjælpsmodtagere udgjorde 62 pct. af det samlede antal kontanthjælpsmodtagere.
- De samlede offentlige forsørgelsesudgifter til personer i arbejdskraftreserven i Århus Kommune var på 611 mio. kr. i 2009.

Arbejdskraftreserven er steget med 96 pct. i Århus i det seneste år. Det er især antallet af dagpengemodtagere, der er steget, og de udgør 79 pct. af reserven.

Arbejdskraftreserven i Århus omfatter en mindre andel af arbejdsstyrken end i hele landet og er på samme niveau som region Midtjylland, jf. figur 10. Århus har til gengæld oplevet en mindre tilgang til reserven det seneste år. Kommunen har en stor opgave med hensyn til at begrænse tilgangen til, og sikre afgang fra, arbejdskraftreserven.

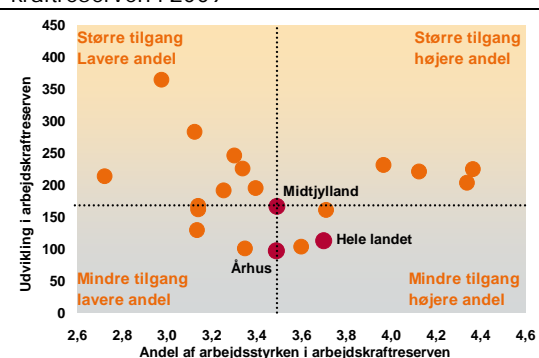
Udviklingen i ministerens mål i 2010 og 2011

Beskæftigelsesregionens målsætning er, som nævnt, at begrænse antallet af personer i arbejdskraftreserven til 22.000 i 2011. Hvis det regionale mål oversættes til Århus, vil arbejdskraftreserven ved udgangen af 2011 skulle udgøre ca. 5.440 personer, jf. figur 11.

Udover et muligt scenarium for det regionale mål er der også i figuren vist et scenarium, hvor arbejdskraftreserven fortsætter med at stige i takt med den forventede udvikling i ledigheden i 2010 og 2011. Herved vil reserven stige til ca. 6.820 ledige i 2011.

Som det fremgår af boksen nedenfor, er der væsentlige økonomiske gevinster forbundet med at begrænse arbejdskraftreserven. Hvis reserven fortsætter med at stige i takt med ledighedsudviklingen i 2010 og 2011, kan der i Århus forventes en stigning i reserven på ca. 1.230 personer, svarende til en årlig merudgift til offentlig forsørgelse på ca. 152 mio. kr.

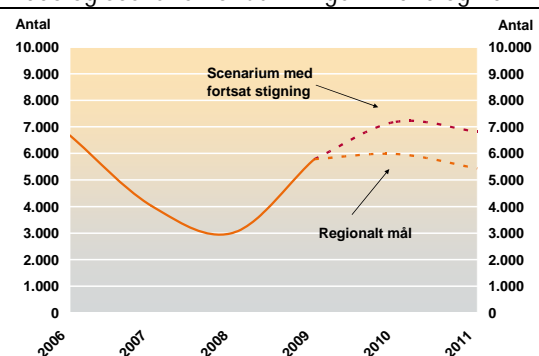
Figur 10: Udviklingen i arbejdskraftreserven og andel af arbejdsstyrken (16-66 årige) i arbejdskraftreserven i 2009

Kilde: DREAM og egne beregninger

Anm.: X-aksen viser andelen af arbejdsstyrken i arbejdskraftreserven i 4. kvartal 2009. Y-aksen viser den procentvise udvikling i arbejdskraftreserven i 2009

Figur 11: Udviklingen i arbejdskraftreserven siden 2006 og scenarier for udviklingen i 2010 og 2011

Kilde: DREAM og egne beregninger

Anm.: Det regionale mål for 2011 er oversat til lokalt niveau med udgangspunkt i kommunens andel af den regionale arbejdskraftreserve i november 2009. Det historiske niveau i november 2009 er grundet efterregistreringer i DREAM en smule højere end det angivne niveau i RBR's Kontrakt 2011-2013

Boks 4: Økonomiske konsekvenser af udviklingen i arbejdskraftreserven

- Hvis den regionale målsætning om uændret arbejdskraftreserve fra 2009 til 2011 realiseres i Århus vil de samlede offentlige forsørgelsesudgifter være uændrede i 2011 i forhold til i dag.
- Hvis stigningen i reserven fortsætter i 2010 og 2011 i takt med ledighedsudviklingen, vil reserven derimod stige med yderligere 1234 personer, og de samlede offentlige forsørgelsesudgifter i Århus vil vokse med 152 mio. kr.

Anm: Enhedspriser til offentlig forsørgelse er beregnet på baggrund af udtræk fra jobindsats.dk.

Ovenstående skal også ses i lyset af, at Århus har en større arbejdskraftreserve, når der tages højde for ledighedens sammensætning på a-kasser. Hvis arbejdskraftreser-

ven skal nedbringes til regionsgennemsnittet i de enkelte a-kasser, vil det svare til en målsætning om en samlet arbejdskraftreserve i Århus på ca. 4.580 personer i 2011.

Fokus på at øge den geografiske og faglige mobilitet

Et vigtigt fokus for beskæftigelsesindsatsen i Århus i 2010 og 2011 bliver at imødegå det forøgede pres på arbejdskraftreserven. Udfordringen består i at sikre, at færrest mulige får lange sammenhængende perioder med ledighed – og dermed risikerer at ende i langtidsledighed.

For at lykkes med indsatsen er det centralt, at der fra start i ledighedsperioden er fokus på, at den enkelte kommer hurtigst muligt i job eller uddannelse.

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at der på trods af den aktuelt faldende beskæftigelse fortsat vil være mange jobåbninger i Midtjylland i 2010 og 2011. Det danske arbejdsmarked er således kendetegnet ved en stor jobomsætning, uanset om der er lav- eller højkonjunktur.

Det er imidlertid centralt, at jobbene synliggøres effektivt for de ledige, og at de ledige understøttes i at søge bredt – både geografisk og fagligt.

Antallet af jobåbninger øges markant, jo længere man er villig til at transportere sig, og jo bredere den ledige søger job. F.eks. var der 1.687 ledige stillinger på Jobnet i Århus i januar 2010, mens der var 2.725 stillinger, hvis jobsøgningen udvides til hele oplandet. Et centralt fokus for jobcenteret er således at sikre, at de konkrete job synliggøres for den enkelte ledige.

Stillinger i Jobnet - januar 2010	
<small>Kommune</small>	
Århus	1.687
<small>Opland</small>	
Opland Øst	2.725
<small>Region</small>	
Midtjylland	4.043
Hele landet	16.376

I lyset af den store omstilling på arbejdsmarkedet i Århus-området er det særligt vigtigt, at jobcenteret også understøtter den faglige mobilitet blandt de ledige, så den enkelte ledige understøttes i at skifte branche og/eller jobfunktion. F.eks. fra job i industrien til job i den offentlige eller private servicesektor.

Endelig er der behov for en særlig indsats for, at unge under 30 år påbegynder og gennemfører en uddannelse, så perioden med stigende ledighed udnyttes til at sikre, at flere unge får en uddannelse og dermed får forbedret deres fremtidsmuligheder på arbejdsmarkedet.

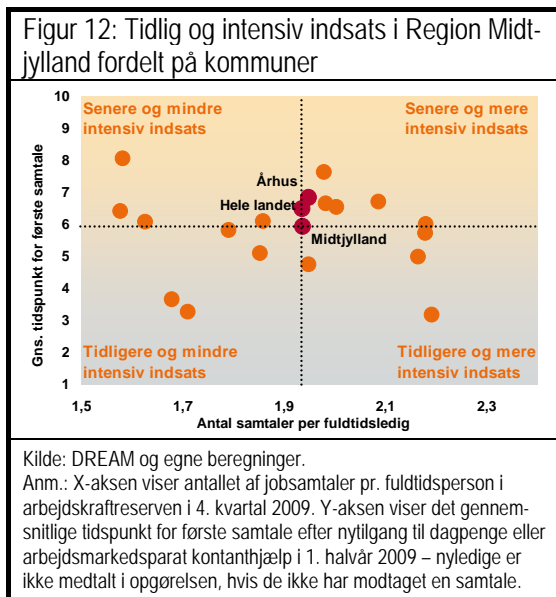
Tidlig og intensiv kontaktforsøg for ledige

Landsdækkende forsøg har vist, at en tidlig og intensiv kontakt med jobklare ledige afkorter ledighedsperioden for den enkelte borger og øger det effektive arbejdsudbud i forhold til virksomhederne.

Desto tidligere der sættes ind med målrettede jobsamtaler, desto hurtigere kan den enkelte opnå vejledning og afklaring ift. jobåbninger og muligheder på arbejdsmarkedet. Samtidig kan en intensiv kontakt medvirke til at have løbende og konstant fokus på målrettet jobsøgning.

Aktuelt er der en stor spredning mellem jobcentrene i Midtjylland med hensyn til, hvor tidligt og intensivt der sættes ind over for nyledige.

I Århus Kommune sættes der relativt sent ind med jobsamtaler over for nyledige, men til gengæld er intensiteten i jobsamtalerne højere end gennemsnittet i Midtjylland, jf. figur 12. Der kan således være et potentiale for at styrke den tidlige indsats for de nyledige i Århus og dermed understøtte, at tilgangen til arbejdskraftreserven begrænses.

Målrettet aktivering for ledige i arbejdskraftreserven

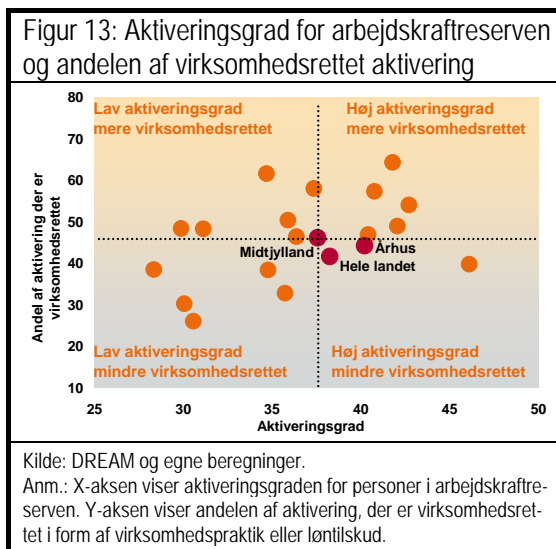
Selvom fokus for de nyledige er hurtigst muligt i job eller uddannelse, kan der være grupper, for hvem der vil være en positiv effekt af aktivering. Det gælder en tidlig aktiveringsindsats for ledige, som er i risiko for at blive ramt af langtidsledighed og aktive tilbud til personer i arbejdskraftreserven med længere ledighed bag sig.

Erfaringerne viser, at de største effekter af aktiveringen opnås, når aktiveringen foregår på en virksomhed i form af privat eller offentligt løntilskud samt virksomhedspraktik.

Aktuelt er der en stor spredning mellem jobcentrene i Midtjylland med hensyn til, hvor mange i arbejdskraftreserven, der er i aktive tilbud, og hvor meget af aktiveringen, der er virksomhedsrettet, jf. figur 13.

Århus har en høj aktiveringsgrad for ledige i arbejdskraftreserven sammenlignet med både regionen og hele landet.

Samtidig har Århus en lidt højere andel af virksomhedsrettet aktivering end gennemsnittet for hele landet, men dog en mindre andel end gennemsnittet i region Midtjylland. Omkring halvdelen af aktiveringen i Århus er virksomhedsrettet, dvs. løntilskud og praktik.

Omfanget af virksomhedsrettet aktivering i Århus skal blandt andet ses i lyset af, at Århus kun opfylder løntilskudskvoten med 34 pct.

Samlet kan der peges på følgende fokusområder i indsatsen for at begrænse arbejdskraftreserven:

Centrale fokusområder i indsatsen for at begrænse arbejdskraftreserven

- Rette tilbud til rette person på rette tidspunkt, så tilgangen til langtidsledighed stoppes, og arbejdsstyrken opkvalificeres
- Tæt kontakt og samarbejde med virksomhederne om at skaffe de ledige i job – herunder mulighederne for at udplacere ledige i virksomhedsrettede tilbud, fremskaffe praktikpladser og voksenlærlingeaftaler
- Udfordring af de ledige i forhold til deres jobsøgning – der er store geografiske forskelle på jobmuligheder
- Opkvalificering målrettet mangelområder og områder med mange jobåbninger
- Fokus på ledige, der ikke selv kan komme i job
- Individuel, tidlig, aktiv og tæt kontakt med fokus på job hurtigst muligt
- Individuelt tilpassede forløb med korte jobrettede kurser
- En lille kontakt til arbejdsmarkedet er bedre end ingen kontakt
- Samarbejde med a-kasserne

6. Ministerens mål 2: Begrænsning af personer, som modtager permanent offentlig forsørgelse

Beskæftigelsesministerens mål 2 sætter fokus på at øge arbejdsudbuddet og begrænse antallet af personer på permanente offentlig forsørgelsesydelse.

I de seneste år er antallet af borgere, som modtager førtidspension, ledighedsydelse og fleksjob steget betydeligt. Der er derfor et stort potentiale for at øge arbejdsudbuddet, hvis tilgangen til de permanente ydelser kan nedbringes.

Beskæftigelsesregionen har fastsat et mål om, at antallet af personer på førtidspension, fleksjob og ledighedsydelse i Midtjylland skal reduceres fra 74.939 personer i december 2009 til 71.000 personer i december 2011.

Styrket indsats for at modvirke stigningen i antallet af personer på offentlig forsørgelse

Mål: Jobcentrene skal sikre, at antallet af personer på permanent offentlig forsørgelse (ledighedsydelse, fleksjob og førtidspension) begrænses mest muligt

Status i december 2009	74.939
Mål i december 2011	71.000

Regionens mål er fastsat på baggrund af en vurdering af den demografiske udvikling samt regionens forventninger til udviklingen i konjunkturerne. Desuden bygger målfastsættelsen på den forventede effekt af jobcentrenes indsats, herunder den styrkede indsats på ungeområdet, som samlet set forventes at betyde en mindsket tilgang af personer til permanent offentlig forsørgelse.

I lighed med øvrige kommuner i Midtjylland er antallet af personer på permanent offentlig forsørgelse i Århus steget de seneste år: Fra et niveau på 14.783 personer i 2004 og til 20.152 i 2009.

Boks 5: Hvem modtager permanent offentlig forsørgelse i Århus?

- Fra december 2008 til december 2009 er antallet af personer på permanent offentlig forsørgelse i Århus steget med 883 personer, svarende til en stigning på 4,6 pct. Det er især antallet af personer på ledighedsydelse, der er steget, mens antallet af personer i fleksjob og på førtidspension kun er steget en lille smule.
- I december 2009 var der 20.152 personer på permanent offentlig forsørgelse i Århus, heraf 14.682 på førtidspension, 4.479 i fleksjob og 991 på ledighedsydelse.
- Antallet af unge udgjorde i december 2009 4 pct. af den samlede gruppe af offentligt forsørgede, svarende til 826 personer. De unge fordeler sig med 646 på førtidspension, 137 i fleksjob og 43

på ledighedsydelse.

- Knap halvdelen af de nytilkendte til førtidspension kommer fra kontanthjælp (46 pct.), mens ca. 24 pct. kommer fra sygedagpenge.
- De samlede offentlige udgifter til ledighedsydelse, fleksjob og førtidspension i Århus Kommune var på 3.273 mio. kr. i 2009.

Andelen af borgere, som modtager permanent offentlig forsørgelse er højere i Århus end gennemsnittet i regionen og hele landet, jf. figur 14. Århus har samtidig en større tilgang til ydelserne end gennemsnittet.

Nytilgangen af personer i både Århus og Midtjylland betyder, at gruppen vil fortsætte med at vokse, hvis der ikke iværksettes initiativer til at vende udviklingen.

Udviklingen i ministerens mål i 2010 og 2011

Beskæftigelsesregionens målsætning er at begrænse antallet af personer på permanent offentlig forsørgelse til 71.000 i 2011. Dette svarer til et fald på ca. 5 pct. i forhold til december 2009.

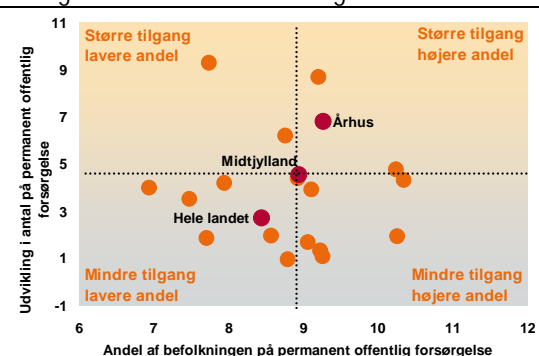
Hvis det regionale mål oversættes til Århus, vil antallet af permanent offentligt forsørgede skulle nedbringes med 5 pct., svarende til et niveau på ca. 19.070 personer i 2011, jf. figur 15.

Udover et muligt scenarium for det regionale mål er der også i figuren vist et scenarium, hvor antallet af permanent offentligt forsørgede fortsætter med at stige som hidtil, hvorved niveauet i Århus vil stige til godt 22.810 permanent offentligt forsørgede i 2011.

Som det fremgår af boksen nedenfor, er der også væsentlige økonomiske gevinster forbundet med at begrænse antallet af permanent offentligt forsørgede. Hvis Århus lykkes med en udvikling, som svarer til den regionale målsætning, vil de samlede offentlige udgifter til permanente ydelser kunne reduceres med årligt 181 mio. kr. fra 2011.

Omvendt vil en udvikling med en fortsat stigning i antallet af permanent forsørgede indebære en stigning i udgifterne til offentlig forsørgelse på 446 mio. kr. årligt fra 2011.

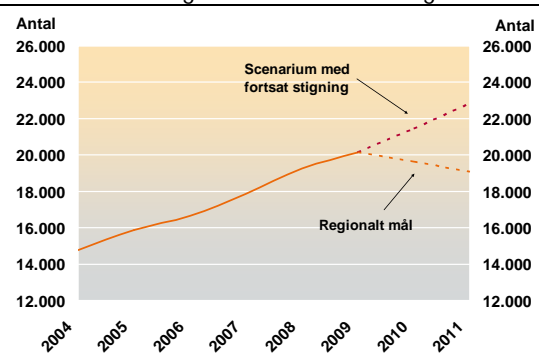
Figur 14: Udviklingen i antal permanent forsørgede og deres andel af befolkningen i 2009

Kilde: DREAM og egne beregninger.

Anm.: X-aksen viser andelen af befolkningen på permanent offentlig forsørgelse i 2009. Y-aksen viser den procentvise udvikling i antallet af permanent offentligt forsørgede i 2009.

Figur 15: Udviklingen i antal permanent forsørgede siden 2004 og scenarier for udviklingen i 2011

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Boks 6: Økonomiske konsekvenser af udviklingen i antal permanent offentligt forsørgede

- Hvis det regionale mål realiseres vil antallet af permanent offentligt forsørgede blive reduceret med 1.083 personer, og de samlede offentlige udgifter til gruppen vil mindskes med 181 mio. kr.
- Hvis den historiske stigningstakt fortsætter vil antallet af permanent offentligt forsørgede stige med 2.659 personer, og de samlede offentlige udgifter til gruppen vil vokse med 446 mio. kr.

Anm: Enhedspriserne er beregnet på baggrund af udtræk fra jobindsats.dk. For fleksjob er anvendt gns. udgift pr. fuldtidsperson på landsplan. I beregningerne er ikke taget højde for evt. udgifter til alternativ offentlig forsørgelse til personerne, herunder til sygedagpenge og kontanthjælp.

Ovenstående skal også ses i lyset af, at Århus Kommune har en højere andel af befolkningen, som modtager permanente offentlige ydelser end i regionen som helhed, når der tages højde for befolkningens alderssammensætning i Århus. Hvis antallet af personer på permanente ydelser i Århus skulle nedbringes til regionsgennemsnittet ville det svare til et samlet niveau på ca. 16.210 personer i 2011.

Indsatsen for at begrænse antallet på permanent offentlig forsørgelse

Det er vanskeligt for jobcenteret at påvirke antallet af personer, som allerede har fået tilkendt en førtidspension. Men et øget fokus i jobcentret på at sikre, at personer med nedsat arbejdsevne så vidt muligt hjælpes til at opnå eller bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet kan medvirke til at begrænse tilgangen til gruppen og dermed også begrænse det samlede antal, der modtager permanent offentlig forsørgelse. Samtidig vil den aldersbetingede afgang fra gruppen også medvirke til at nedbringe antallet af permanent offentligt forsørgede.

70 pct. af tilgangen til førtidspension kom i 2009 fra sygedagpenge og kontanthjælp. En strategi for at reducere tilgangen til de varige ydelser handler derfor i høj grad om at lykkes med sygedagpengeindsatsen og indsatsen for de svageste kontanthjælpsmodtagere.

Delvis raskmelding af sygedagpengemodtagere

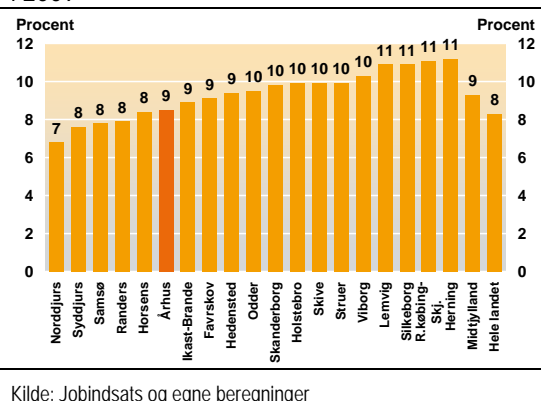
Ca. en fjerdedel af nytilkendelser til førtidspension i Århus kommer fra sygedagpenge.

Erfaringen viser, at en hurtig og aktiv indsats, med fokus på at borgeren kommer hurtigst muligt tilbage til beskæftigelse og bevarer tilknytningen til arbejdspladsen under sygeforløbet, har høj effekt.

Én af metoderne til at fastholde sygemeldtes tilknytning til arbejdsmarkedet er delvis raskmelding. I Århus anvendes delvis raskmelding for 9 pct. af alle sygedagpengemodtagere, jf. figur 16. Det er på niveau med gennemsnittet i regionen.

Selvom anvendelsen af delvis raskmelding i Jobcenter Århus er på niveau med gennemsnittet i regionen, er der stadig et potentiale i at øge anvendelsen og dermed reducere tilgangen til førtidspension, ledighedsydelse og fleksjob fra sygedagpenge.

Figur 16: Andelen af sygedagpengemodtagere der er omfattet af delvis raskmelding i Midtjylland i 2009

Kilde: Jobindsats og egne beregninger

Kontanthjælpsmodtagere skal fastholde kontakten til arbejdsmarkedet

Ca. 45 pct. af tilkendelserne til førtidspension i Århus er borgere, som kommer fra kontanthjælp. Dermed er kontanthjælp et andet vigtigt indsatsområde i indsatsen for at nedbringe permanent forsørgelse. Det er særligt de svageste kontanthjælpsmodtagere, som skal i fokus med henblik på at opnå arbejdsmarkedstilknytning via en aktiv indsats.

En mulighed er oprettelsen af virksomhedscentre, hvor der etableres et antal faste virksomhedspraktiker i en virksomhed. Landsdækkende forsøg med virksomhedscentre har vist, at flere borgere kommer i job eller videre i løntilskudsansættelse, og at virksomhedscentrene bidrager til at afklare den enkelte borgers arbejdsmarkedsperspektiv.

I Århus aktiveres de svagere kontanthjælpsmodtagere (match 4-5) ikke i så høj grad som gennemsnittet i regionen og hele landet, jf. figur 17. Knap 15 pct. af de aktiverede kommer i virksomhedsrettet aktivering, hvilket er lavere end gennemsnittet.

Århus har således et potentiale ift. at øge aktiveringsindsatsen for de svagere kontanthjælpsmodtagere med henblik på at styrke arbejdsmarkedstilknytningen for den enkelte, og undgå permanent offentlig forsørgelse. Den øgede aktivering bør især bestå af virksomhedsnær aktivering, f.eks. i form af virksomhedscentre.

Samlet kan der peges på følgende fokusområder i indsatsen:

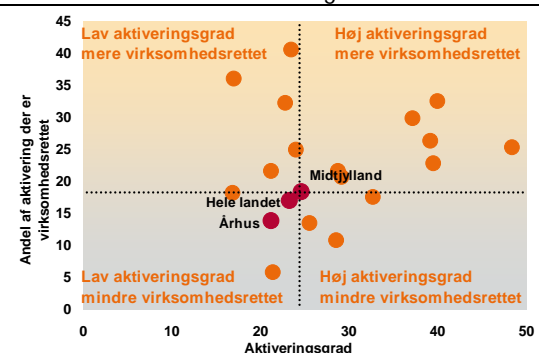
Centrale fokusområder i indsatsen for at begrænse permanent offentlig forsørgelse

- Særlig opmærksomhed på forebyggelse med henblik på at begrænse tilgangen til ledighedsydelse, fleksjob og førtidspension – herunder fokus på unge under 30 år for at modvirke en tidlig udstødning fra arbejdsmarkedet
- Særlig opmærksomhed på opfølgingsmuligheder og -pligter i forhold til persongrupper på permanent offentlig forsørgelse
- Opmærksomhed på førtidspensionisters mulighed for delvis beskæftigelse
- Fokus på etablering af partnerskabsaftaler med virksomhederne omkring udplacering og opkvalificering på virksomhederne – herunder virksomhedscentre, brug af mentorordningen mv.

7. Ministerens mål 3: Indsatsen for unge

Beskæftigelsesministerens mål 3 sætter fokus på indsatsen for uddannelse og job til unge. I 2011 er ministerens mål udvidet til at omfatte alle unge ydelsesmodtagere under 30 år – fra førtidspensionister til forsikrede ledige.

Figur 17: Aktiveringsgrad for match 4-5 og andel af virksomhedsrettet aktivering

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Anm.: X-aksen viser aktiveringsgraden for kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4 og 5. Y-aksen viser andelen af aktiveringen, der er virksomhedsrettet i form af virksomhedspraktik eller løntilskud.

Beskæftigelsesregionen har fastsat et mål om, at antallet af unge på offentlig forsørgelse skal reduceres til 22.000 personer i december 2011. I december 2009 var der 22.826 i målgruppen.

Styrket indsats for at få unge på offentlig forsørgelse under 30 i arbejde eller uddannelse

Mål: Jobcentrene skal sikre, at antallet af unge på offentlig forsørgelse under 30 år begrænses mest muligt

Status i december 2009	22.826
Mål i december 2011	22.000

Regionens mål er fastsat på baggrund af en vurdering af den demografiske udvikling samt regionens forventninger til udviklingen i konjunkturerne. Desuden bygger målfastsættelsen på den forventede effekt af jobcentrenes indsats, herunder ved udnyttelse af de nye muligheder i ungelovgivningen og den kommende ungepakke, som samlet set forventes at betyde, at flere unge kommer i job eller uddannelse.

Antallet af unge på offentlig forsørgelse har været stigende i Århus i det seneste år. Aktuelt er der ca. 6.584 unge på offentlig forsørgelse i Århus, jf. boks 7.

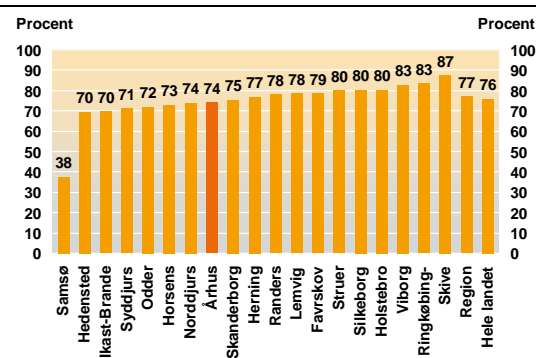
Boks 7: Hvilke unge er på offentlig forsørgelse i Århus?

- o Fra december 2008 til december 2009 har der været en stigning i antallet af unge på offentlig forsørgelse i Århus på 1383 personer – svarende til 27 pct.
- o I december 2009 var der ca. 6.580 unge på offentlig forsørgelse i Århus, heraf var 1.094 på kontanthjælp i matchgruppe 1-3, 1.748 på kontanthjælp i matchgruppe 4-5, 1.669 på dagpenge, 737 på sygedagpenge, 26 på introduktionsydelse, 528 i revalidering, 43 på ledighedsydelse, 137 i fleksjob og 646 på førtidspension.
- o 45 pct. af de unge ledige havde i december 2009 været ledige i mindre end 3 måneder. 12 pct. havde mere end 1 års ledighed.
- o De samlede offentlige forsørgelsesudgifter til unge på offentlig forsørgelse i Århus Kommune var på 803 mio. kr. i 2009.

De unge er særlig hårdt ramt af konjunktursituationen. Dels fordi mange af de unge er ufaglærte, og dels fordi mange unge uden uddannelse arbejder inden for områder med kortvarige job, midlertidige ansættelser, høj jobomsætning og/eller høj konjunkturfølsomhed.

Behovet for at arbejde med at motivere de unge til uddannelse aktualiseres af, at kun 74 pct. af de unge i Århus, som afslutter folkeskolen i dag påbegynder en uddannelse umiddelbart efter, jf. figur 18.

Figur 18: Andel af unge, der påbegynder en uddannelse umiddelbart efter afslutning af 9. eller 10. klasse i 2008

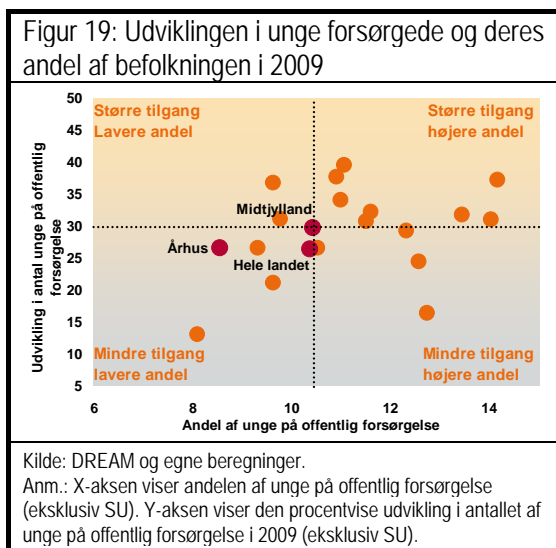

Kilde: Undervisningsministeriet og egne beregninger.

Manglende uddannelse blandt de unge øger deres risiko for fremtidig ledighed. Samtidig betyder manglende uddannelse blandt de unge, at det bliver vanskeligere at skaffe kvalificeret arbejdskraft til private og offentlige virksomheder i fremtiden. Det giver en særlig udfordring i forhold til at erstatte de mange uddannede ældre, som forventes at forlade arbejdsmarkedet i de kommende år.

Århus har således i lighed med øvrige kommuner et stort potentiale i at øge uddannelsesgraden for de unge med henblik på at de kan matche det fremtidige behov for kvalificeret arbejdskraft.

Århus har samtidig en lavere andel af unge på offentlig forsørgelse end gennemsnittet i regionen, jf. figur 19. Dette afspejler blandt andet, at Århus har en stor andel af ungebefolkningen, som er studerende og modtager SU. Samtidig har Århus det seneste år oplevet en tilgang til gruppen, der er mindre end gennemsnittet i regionen.

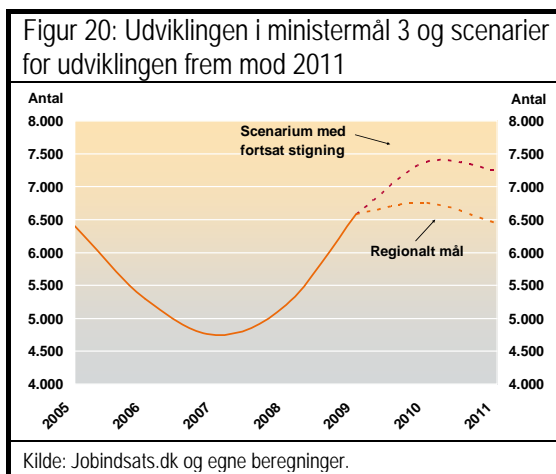

Udviklingen i ministerens mål i 2010 og 2011

Beskæftigelsesregionens målsætning er, som nævnt, at begrænse antallet af unge på offentlig forsørgelse til 22.000 i 2011. Det svarer til et fald på ca. 4 pct. i forhold til december 2009.

Hvis det regionale mål oversættes til Århus, skal antallet af unge være ca. 6.430 personer ved udgangen af 2011, jf. Figur 20.

Udover et muligt scenarium for det regionale mål er der også i figuren vist et scenarium, hvor antallet af ledige unge fortsætter med at stige i takt med ledighedsudviklingen i 2010 og 2011, hvorved det samlede antal unge offentlig forsørgede vil stige til ca. 7.240 i 2011.

Som det fremgår af boksen nedenfor, er der væsentlige økonomiske gevinster forbundet med at lykkes med ungeindsatsen.

Hvis antallet af ledige unge fortsætter med at stige i takt med ledighedsudviklingen i 2010 og 2011, kan der i Århus forventes en yderligere stigning i antallet af unge forsørgede på ca. 650 personer, set i forhold til december 2009. Det svarer til en årlig merudgift til offentlig forsørgelse på ca. 79 mio. kr., jf. boks 8.

Boks 8: Økonomiske konsekvenser af udviklingen i unge forsørgede

- Hvis det regionale mål realiseres vil antallet af unge offentligt forsørgede blive nedbragt med 151 personer, og de samlede offentlige forsørgelsesudgifter vil mindskes med ca. 18 mio. kr.
- Hvis ungeledigheden stiger i takt med ledighedsstigningen vil ungeledigheden stige med 658 personer og de samlede offentlige forsørgelsesudgifter vil vokse med 79 mio. kr.

Anm: Enhedspriser er beregnet på baggrund af udtræk fra jobindsats.dk

Indsatsen for at begrænse antallet af unge på offentligt forsørgelse

Regionen vurderer, at selvom den generelle ledighed vil fortsætte med at stige indtil midten af 2011, vil de mange initiativer, som er iværksat på ungeområdet, kunne nedbringe ungeledigheden.

I 2010 og 2011 bliver det således et vigtigt fokus for jobcenteret at udnytte de nye muligheder i ungelovgivningen og den kommende ungepakke. Den nye lovgivning sigter på, at de unge skal mødes tidligt og intensivt med fokus på uddannelse og job – uanset deres aktuelle afstand til arbejdsmarkedet - og giver samtidig nye redskaber til at understøtte de unge i at lykkes hermed.

Boks 9: Den nye lovgivning på ungeområdet: 4 ungegrupper

Alle unge under 30 skal mødes med tidligt med kontaktforløb efter 1 måned og aktivering efter 3 måneder. Samtidig opdeles de unge indsatsmæssigt i 4 grupper:

- Alle unge med en erhvervskompetencegivende uddannelse skal hurtigt muligt i job.
- Alle unge under 25 år uden uddannelse skal pålægges at tage en ordinær uddannelse, hvis de er egnede til det.
- Unge, der ikke er egnede til uddannelse, skal have fremmet deres muligheder for uddannelse eller have et job.
- Unge forsørgere og unge over 25, som ikke har en uddannelse, kan tilbydes en ordinær uddannelse på hidtidigt ydelsesniveau, hvis de ikke har en uddannelse i forvejen.

Beskæftigelsesregionen har samtidig udarbejdet en ungehandlingsplan med henblik på at understøtte jobcentrene i at levere optimale resultater. Det skal ske ved at udvikle ungeindsatsen, implementere den nye lovgivning og ved at gennemføre succesfulde forsøg på ungeområdet:

Boks 10: Ungehandlingsplanen

1. **Implementering af den nye ungelovgivning:** Beskæftigelsesregionen vil gennemføre 1-2 seminarer om den tværgående indsats på ungeområdet. Desuden igangsættes dialogmøder med jobcentercheferne med bl.a. erfaringsudveksling, og der udvikles ny ledelsesinformation.
2. **Udvikling af metoder og redskaber:** I et udviklingsprojekt med jobcentre og andre aktører udvikles en drejebog med nye metoder og redskaber. Beskæftigelsesregionen vil samle og videreformidle "gode eksempler" på aktiveringstilbud, og udarbejder ledelsesinformation, der synliggør resultater og effekter på ungeområdet.
3. **Udvikling af samarbejdet om ungeindsatsen:** Beskæftigelsesregionen vil udarbejde et katalog over de centrale aktører og tage initiativ til at afvikle seminarer med fokus på udvikling af konkrete modeller og koncepter for samarbejde mellem jobcentre og andre aktører.
4. **Understøtning af forsøgene "Unge godt i gang":** De landsdækkende forsøg med tidlig og intensiv indsats skal understøttes ved indsamling af erfaringer fra forsøgskommuner og udsendelse af et erfaringskatalog. Desuden vil Beskæftigelsesregionen bl.a. tage initiativ til 1-2 seminarer med "best practice" og udarbejdelse af et debatoplæg til det politisk/strategiske niveau i kommunerne.

Samlet kan der peges på følgende fokusområder i indsatsen for unge i 2010 og 2011:

Centrale fokusområder i indsatsen for at begrænse antallet af unge offentligt forsørgede

- o Alle unge under 30 år skal gøres aktive frem for at være på passive, offentlige ydelser – med særlig fokus på uddannelsesvejen.
- o Fokus på vejledning – herunder behovet for, at flere påbegynder en ungdomsuddannelse umiddelbart efter folkeskolen, og at flere tager en faglært uddannelse nu og på sigt.
- o Reducere frafaldet specielt på erhvervsuddannelserne, men også på de gymnasiale uddannelser mv.
- o Tæt samarbejde mellem jobcentre og UU (Ungdommens Uddannelsesvejledning). Samarbejde med virksomhederne omkring udplacering og opkvalificering på virksomhederne – herunder brug af mentorordningen og etablering af praktikpladser.

8. Ministerens mål 4: Integration af indvandrere og efterkommere

Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund har generelt en lavere erhvervsdeltagelse end borgere med dansk baggrund. Med fremtidens stigende efterspørgsel efter arbejdskraft er der et stort potentiale i at forbedre integrationen og få flere ikke-vestlige ind på arbejdsmarkedet.

Beskæftigelsesregionen har fastsat et mål om, at antallet af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse skal være uændret fra december 2009 til december 2011, svarende til et niveau på 16.281 personer.

Styrket indsats for at få ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse i arbejde eller uddannelse

Mål: Jobcentrene skal sikre, at antallet af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse begrænses mest muligt

Status i december 2009	16.281
Mål i december 2011	16.281

Regionens mål er fastsat på baggrund af en vurdering af alderssammensætningen i gruppen samt regionens forventninger til udviklingen i konjunkturerne og betydningen heraf for målgruppen. Det er således forventningen, at gruppen af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse både i 2010 og i 2011 vil stige mindre end den generelle ledighedsudvikling.

Desuden bygger målfastsættelsen på den forventede effekt af jobcentrenes indsats, herunder muligheden for at gennemføre en målrettet og aktiv indsats for målgruppen.

Antallet af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse har været stigende i Århus i det seneste år. Aktuelt omfatter gruppen ca. 8.287 personer i Århus.

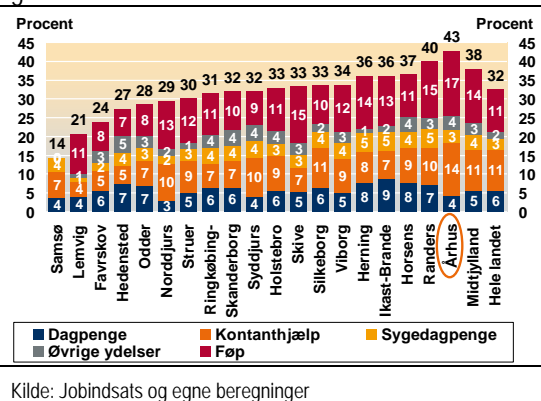
Boks 11: Hvem er de ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse i Århus?

- Fra december 2008 til december 2009 er antallet af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse i Århus steget med 722 personer – svarende til 10 pct.
- I december 2009 var der 8.287 ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse i Århus, heraf var 2724 på kontanthjælp, 817 på dagpenge, 660 på sygedagpenge, 208 på revalidering, 179 på ledighedsydelse, 391 i fleksjob, 54 på introduktionsydelse og 3.254 på førtidspension.
- Hovedparten kommer fra Irak (17 pct.), 14 pct. kommer fra Tyrkiet, 14 pct. kommer fra Somalia, 11 pct. kommer fra Libanon og 9 pct. kommer fra Iran.
- De samlede offentlige udgifter til ikke-vestlige på offentlig forsørgelse i Århus Kommune var på 1.177 mio. kr. i 2009.

I Århus modtager 43 pct. af befolkningen med baggrund i ikke-vestlige lande offentlig forsørgelse, jf. figur 21. Det er et betydeligt højere niveau end gennemsnittet for hele befolkningen, hvor 19 pct. modtager offentlig forsørgelse, jf. fig. 9.

Den største andel af gruppen – 17 pct. - modtager førtidspension, men der er også en stor gruppe af personer med ikke-vestlig oprindelse, der modtager kontanthjælp (14 pct.).

Figur 21: Andelen af borgere (16-66 år) med ikke-vestlig oprindelse, der modtager offentlig forsørgelse i december 2009

Kilde: Jobindsats og egne beregninger

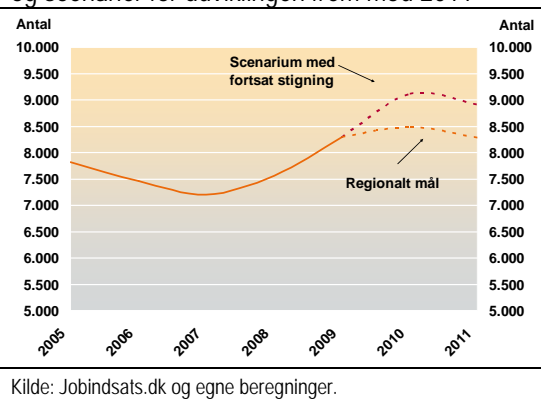
Udviklingen i ministerens mål i 2010 og 2011

Beskæftigelsesregionens målsætning for 2011 er, som nævnt, at fastholde niveauet for offentligt forsørgede i 2009.

I figur 22 er vist den forventede udvikling, hvis det regionale mål oversættes til Århus. Udover et muligt scenarium for det regionale mål er der også i figuren vist et scenarium, hvor antallet af offentligt forsørgede fortsætter med at stige som hidtil, hvorved niveauet i Århus vil stige til ca. 8.910 personer i 2011.

Scenarierne skal ses i lyset af, at Århus – når der tages højde for målgruppens sammensætning efter oprindelseslande - har en større andel af befolkningen fra ikke-vestlige lande, som modtager offentlig forsørgelse end i regionen.

Figur 22: Udviklingen i ministermål 4 siden 2005 og scenarier for udviklingen frem mod 2011

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Hvis Århus skulle nedbringe antallet af forsørgelsesmodtagere til regionsgennemsnittet, ville det svare til en målsætning om ca. 7.780 personer på offentlig forsørgelse i 2011.

Som det fremgår af boksen nedenfor, er der også væsentlige økonomiske gevinster forbundet med at begrænse antallet af offentligt forsørgede med baggrund i ikke-vestlige lande.

Hvis Århus lykkes med en udvikling, som svarer til den regionale målsætning, vil de samlede offentlige udgifter til ikke-vestlige kunne fastholdes på det eksisterende niveau. Omvendt vil en udvikling med en fortsat stigning i antallet af offentligt forsørgede indebære en udgiftsstigning på 85 mio. kr. årligt fra 2011.

Boks 12: Økonomiske konsekvenser af udviklingen i ikke-vestlige på offentlig forsørgelse

- Hvis det regionale mål realiseres vil arbejdsudbuddet og de samlede offentlige forsørgelsesudgifter være uændrede i 2011 i forhold til 2009.
- Hvis antallet af ikke-vestlige forsørgede stiger i takt med den generelle ledighedsudvikling, vil det medføre en stigning i gruppen på ca. 622 personer, svarende til den merudgift på ca. 85 mio. til offentlige forsørgelsesydelse.

Anm: Enhedspriser er beregnet på baggrund af udtræk fra jobindsats.dk

Indsatsen for de ikke-vestlige indvandrere og efterkommere på offentlig forsørgelse handler først og fremmest om at gennemføre en aktiv og job- og uddannelsesrettet indsats for målgruppen. Der kan imidlertid være dele af gruppen, som har særlige barrierer – herunder sprogligt - som skal håndteres parallelt sammen med en beskæftigelsesrettet indsats.

Samlet kan der peges på følgende fokusområder i indsatsen for ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i 2010 og 2011:

Centrale fokusområder i indsatsen for offentligt forsørgede fra ikke-vestlige lande

- Særlig fokus på unge under 30 år og kvinder i aldersgruppen 30-39 år

BESKÆFTIGELSESREGION MIDTJYLLAND

Søren Frichs Vej 38K st.

8230 Åbyhøj

Telefon: 7222 3700

E-mail: brmidt@ams.dk

NÆRMERE OPLYSNINGER OM KOMMUNEBESKRIVELSEN:

Anna Dorthe Kirkeby, specialkonsulent, adk@ams.dk, tlf. 7222 3756

René Hansen, fuldmægtig, rjh@ams.dk, tlf. 7222 3712

www.brmidtjylland.dk